

Patronat honorowy

JE Książdz Arcybiskup Józef Kupny, Metropolita Wrocławski we Wrocławiu
JM Profesor Robert Olkiewicz, Rektor Uniwersytetu Wrocławskiego

Od Kaspra Elyana do cyberprzestrzeni

550-lecie druku w języku polskim

Wparze tu Boga oieza wsschmogueziego
tmoizitala npebe p zettm e wuhesu crista si
na gegogedynego pana nallsego gem; le
pc cziul duchem fropit im poradil se od Ma
rie dpreuicze i mancie n pcd ppletionim
fundim vkiapowa rmtl pogreben wstu

PROGRAM

Obrady w pierwszym i drugim dniu

BUWr: Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu, ul. Fryderyka Joliot-Curie 12, 50-383 Wrocław

Obrady w trzecim dniu

PWT: Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu, pl. Katedralny 1, 50-328 Wrocław

Zwiedzanie

Muzeum Archidiecezjalne we Wrocławiu, Plac Katedralny 16, 50-329 Wrocław

Zakład Narodowy im. Ossolińskich, ul. Szewska 37, 50-139 Wrocław

Organizatorzy

Instytut
Historyczny

Instytut
Nauk
o Informacji
i Mediach

PAPIESKI
WYDZIAŁ
TEOLOGICZNY
WE WROCŁAWIU

Biblioteka
Uniwersytecka
Uniwersytetu
Wrocławskiego

Instytucje wspierające

STOWARZYSZENIE
BIBLIOTEKARZY
POLSKICH

Zakład
Narodowy
im. Ossolińskich

Instytut
Literacki

Polskie Towarzystwo
Językoznawcze

Wrocławskie
Centrum
Akademiczne

Polskie Towarzystwo
Komunikacji Społecznej

Media

DZIEJE.PL
PORTAL
HISTORYCZNY

<https://phc.uni.wroc.pl/elyan550/>

DZIEŃ 1: 26 XI 2025 (ŚRODA), BUWr

- 8.45–9.15 Rejestracja gości
- 9.20–9.50 Uroczyste otwarcie konferencji i powitanie gości
Adam Pawłowski (UWr), *O mediach, ciągłości i wspólnocie*
- 9.50–10.00 Odczytanie druków Elyana w wersji zbliżonej do oryginału (Jan Miodek)

Sesja 1/1: Kasper Elyan, statuta synodalia, jubileusze elyanowskie – moderator: prof. Adam Pawłowski

- 10.00–10.15 **Rajmund Pietkiewicz (PWT)**, *Co nam mówią zachowane egzemplarze „Synodalia Statuta Episcoporum Wratislaviensium”?*
- 10.15–10.30 **Diana Codogni-Łańcucka (BUWr)**, *Kaspar Elyan. Drukarz – dorobek – dziedzictwo*
- 10.30–10.45 **Adam Żurek**, *Typografia trzech pierwszych wydań (1475, 1512, 1585) statutow synodalnych diecezji wrocławskiej na tle porównawczym*
- 10.45–11.00 **Bożena Koredczuk (UWr)**, *Obchody 500-lecia polskiego słowa drukowanego na Śląsku w 1975 roku – organizacja, przebieg, ustalenia badawcze*

Sesja 1/2: historia kościoła, synody – moderator: ks. dr hab. Rajmund Pietkiewicz, prof. PWT

- 11.05–11.20 **Natan Korsak-Kędzierski (PWT)**, *Synody biskupa Konrada IV Starszego i ich znaczenie w Kościele śląskim XV wieku?*
- 11.20–11.35 **Stanisław Jujeczka (UWr)**, *Synody wrocławskie późnego średniowiecza i ich ustawodawstwo na tle prawa kanonicznego powszechnego i prowincjonalnego*
- 11.35–11.50 **Dariusz Kuźmina (UW)**, *Jezuickie Archiwum Cyfrowe jako źródło do badań historii jezuitów w Polsce*
- 11.50–12.05 **Henryk Gerlic (Parafia Trójcy św. w Bogacicy)**, *Obraz śląskiego duchownego diecezjalnego w drugiej połowie XV wieku*
- 12.05–12.20 **Krzysztof Bekieszczuk (Pontificio Ateneo Sant'Anselmo, UWr)**, *Między ideałem a praktyką: obraz duchowieństwa diecezji wrocławskiej w świetle statutow synodalnych bp. Konrada*
- 12.20–12.35 dyskusja / sesja plakatowa
- 12.40–13.50 obiad

Sesja 2: historia druku, typografia, druki religijne, reprinty – moderator: prof. Bożena Koredczuk

- 14.00–14.15 **Małgorzata Łazicka (BUW)**, *Ilustracje drzeworytnicze o treści religijnej z wrocławskiej oficyny Crispina Scharffenberga*
- 14.15–14.30 **Anna Wieluńska (ASP Warszawa)**, *Hieronimus. Krój pisma do transliteracji staropolszczyzny*
- 14.30–14.45 **Agata Kwaśnicka-Janowicz, Magdalena Komorowska (UJ)**, *„Napotrzebniejsze i napożyteczniejsze” – cyfrowa edycja wybranych polskich przekładów psalmów XV–XVII wieku jako narzędzie dydaktyczne i badawcze*

- 14.45–15.00 **Antoine Haaker (BUWr)**, *Piotr Kirstenius i początki druku arabskiego we Wrocławiu*
- 15.00–15.15 **Lidia Nowak (UJ)**, *Między drukiem okolicznościowym a publikacją naukową – „quaestiones” wśród krakowskich druków uniwersyteckich XVII wieku*
- 15.15–15.30 **Małgorzata Dawidziak-Kładoczna (UWr)**, *Wpływ druku na standaryzację wzorca gatunkowego osiemnastowiecznych dzienników sejmowych*
- 15.30–15.45 **Aneta Firlej-Buzon (UWr)**, *Reprinty i wznowienia renesansowych utworów religijnych w XIX wieku*
- 15.45–16.00 *Koło Miłośników Historii Języka Polskiego (UAM)*, *Modlitwy „polskie” w Statutach Elyana. Na styku języków*
- 16.00–16.30 **przerwa kawowa z dyskusją**
- 16.30 **wydarzenia towarzyszące**
- 18.30 **uroczysta kolacja w restauracji „Rajskie Ogrody”, Ostrów Tumski**

DZIEŃ 2: 27 XI 2025 (CZWARTEK), BUWr

Sesja 3: język i religia – moderator: dr hab. Małgorzata Dawidziak-Kładoczna

- 9.15–9.30 **Wojciech Mrozowicz (UWr)**, *Od Księgi Henrykowskiej do druku Kaspra Elyana. O roli Śląska w dziejach języka polskiego w średniowieczu*
- 9.30–9.45 **Magdalena Klapper (IJP PAN, Kraków)**, *Na marginesie druku. „Catholicon, Vocabularius Ex quo” i „Breviloquus” w warsztacie staropolskich leksykografów*
- 9.45–10.00 **Maria Juda (UMCS)**, *Ku standaryzacji pisma i ortografii języka polskiego w XVI wieku. Od Stanisława Zaborowskiego do Jana Januszowskiego*
- 10.00–10.15 **Monika Pająk (Śl. U.Med.)**, *Wpływ pisma i druku na procesy ujednolicenia języka*
- 10.15–10.30 **Artur Zudzin-Wiśniewski (UW)**, *Dziedzictwo drukarskie. O konsekwencjach ortografii dla języka mówionego*
- 10.30–11.15 **przerwa kawowa**
- 11.15–11.30 **Dominik Ostrowski (PWT)**, *Koegzystencja łaciny i języków narodowych w życiu liturgicznym i pobożności ludowej w historii Śląska*
- 11.30–11.45 **Paulina Nicko-Stępień (BUWr)**, *Nowy Testament w tłumaczeniu ks. Jakuba Wujka z 1593 roku na tle innych tłumaczeń biblijnych doby Renesansu*
- 11.45–12.00 **Jolanta Klimek-Grądzka (KUL)**, *Polszczyzna samowuczona - przypadek Georga Heinricha von Assiga (1669-1736)*
- 12.00–12.15 **Lidia Lewicka (USz)**, *Losy wyrazów z zakresu bibliotekoznawstwa w dziejach polszczyzny (na przykładzie wybranych haseł odnotowanych w słownikach języka polskiego)*
- 12.15–12.30 **Łukasz Krzyszczuk (BUWr)**, *Krokodyl nilowy w XVIII-wiecznych słownikach hebrajsko-łacińskich Starego Testamentu*
- 12.30–12.45 **dyskusja**

- 12.45–13.45 **obiad**
- 14.00–15.30 *Debata o początkach polszczyzny,*
prof. Stanisław Dubisz, prof. Tomasz Mika, prof. Jan Miodek,
dr hab. Wojciech Mrozowicz, prof. UW,
moderatorzy: prof. Maciej Eder, prof. Adam Pawłowski
- 14.00–18.30 **wydarzenia towarzyszące**

DZIEŃ 3: 28 XI 2025 (PIĄTEK), PWT

Sesja 4/1: liturgia, modlitwy – moderator: ks. dr hab. Dominik Ostrowski, prof. PWT

- 9.00–9.15 **Stanisław Araszcuk (PWT)**, *Dzieje tekstu polskiej wersji modlitwy „Ojcze nasz” na podstawie agend i rytuałów wrocławskich. Próba liturgiczno-historycznej analizy*
- 9.15–9.30 **Anna Kochan (UWr)**, *Najstarsze polskie modlitwy w drukach Caspara Elyana. Komentarze*
- 9.30–9.45 **Adam Pawłowski (UWr)**, **Mariusz Leńczuk (IJP PAN, Kraków)**, **Tomasz Walkowiak (PWR)**, *Modlitwa „Ojcze nasz” od średniowiecza do współczesności - stałość treści, zmienność formy*
- 9.45–10.00 **Adam Poznański (BUWr)**, *Piętnastowieczne rękopiśmienne modlitewniki w języku niemieckim w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu*
- 10.00–10.15 **dyskusja**
- 10.15–10.30 **przerwa kawowa**

Sesja 4/2: historia Śląska i Wrocławia – moderator: ks. prof. Mieczysław Kogut

- 10.30–10.45 **Jarosław Szymański (UWr)**, *Wydawcy śląskich ordynacji miejskich i krajowych w okresie habsburskim*
- 10.45–11.00 **Anna Burzyńska-Kamieniecka (UWr)**, *Z dziejów nauczania języka polskiego w dawnym Wrocławiu w świetle "Elementarza Szkoły Wrocławskiej Polskiej"*
- 11.00–11.15 **Lucyna Biały (BUWr)**, *Polska książka, śląscy autorzy (ze zbiorów Oddziału Starych Druków BUWr)*
- 11.15–11.30 **Katarzyna Jamrozik (UWr)**, *Jednodniówki w służbie pamięci i tradycji drukarskiej Śląska – na przykładzie upamiętnienia powstań śląskich i plebiscytu*
- 11.35–11.45 **Jakub Maciej Łubocki (Muzeum Narodowe we Wrocławiu)**, *Wrocławskie obchody rocznic początku drukarstwa (na świecie, na Śląsku i we Wrocławiu)*
- 11.45–12.15 **dyskusja, podsumowanie i zakończenie konferencji**

Szczegóły i harmonogram wydarzeń towarzyszących:

<https://phc.uni.wroc.pl/elyan550/>

